

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET
Postboks 8013 DEP
0030 OSLO

Trondheim, 17.10.2025

Deres ref.:
24/4726

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/12505

Saksbehandler:
Anniken Gjertsen Skonhoft

Høringsinnspill til revidert Tanaforskrift

Vi viser til høring av forslag til revidert Tanaforskrift, med høringsfrist 20. oktober 2025.

Vedlagt er høringsinnspill fra Miljødirektoratet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Tone Lise Alstad Eid
seksjonsleder

Anniken Gjertsen Skonhoft
seniorrådgiver

Vedlegg

- 1 Høringsinnspill revidert tanaforskrift

Høringsinnspill til revidert Tanaforskrift

Miljødirektoratet/Statens naturoppsyn (SNO) driver i dag kontroll og håndheving av offentligrettslige fiskeregler i Tanavassdraget, og kan gi overtredelsesgebyr ved brudd på offentligrettslige fiskeregler. Miljødirektoratet ønsker å gi noen innspill til bestemmelser i utkastet til revidert tanaforskrift som har særlig betydning for Miljødirektoratets/SNOs arbeid med kontroll, håndheving og sanksjonering.

Merknader til § 6 (Tanavassdragets fiskeforvaltning)

Forslag til § 6:

§ 6. Tanavassdragets fiskeforvaltning

Tanavassdragets fiskeforvaltning er en lokal privatrettslig sammenslutning av som representerer fiskerettshaverne i Tanavassdraget.

Tanavassdragets fiskeforvaltning har ansvar for å forvalte fisken og fisket i vassdraget etter bestemmelsene i denne forskrift og i samsvar med formålsbestemmelsene i lov om fiskeretten i Tanavassdraget av 20. juni 2014 nr. 51. Forvaltningen skal skje innenfor rammene av formålet, enkeltvedtak og forskrifter gitt etter lov om laksefisk og innlandsfisk av 15. mai 1992 nr. 47 jf. lov om forvaltning av naturens mangfold av 19. juni 2009 nr. 100, og gjeldende forskrifter om fisket i Tanavassdraget.

Tanavassdragets fiskeforvaltnings oppgaver omfatter blant annet organisering av fisket, salg av fiskekort, overvåking av fiskebestandene, oppsyn med fisket, fangstrapportering, informasjon, samt dialog med lokal forvaltning på finsk side av vassdraget. Tanavassdragets fiskeforvaltning kan etter avtale tillegges offentligrettslige oppgaver.

I høringsnotatet til ny tanaforskrift skriver KLD at Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF), gjennom tanaforskriften, er opprettet med hjemmel i lakse- og innlandsfiskeloven § 6, og at KLD derfor har hatt det syn at TF "har hatt en tilknytning til den offentlige fiskeforvaltningen". KLD skriver at de har ansett TF som en blanding av et offentlig og et privatrettslig organ, som utøver oppgaver av både offentligrettslig og privatrettslig karakter. Sametinget har på sin side lagt til grunn at TF er et privatrettslig organ. KLD uttaler at den hybride løsningen har "ført til visse uklarheter i ansvarsforholdet mellom KLD og TF, og det kan være enklere å definere TF som et privatrettslig organ som i enkelte tilfeller kan tillegges offentligrettslige oppgaver der TF ønsker dette".

I tråd med dette blir TF, i utkastet til revidert tanaforskrift § 6 første ledd, definert som en "lokal privatrettslig sammenslutning som representerer fiskerettshaverne i Tanavassdraget". Miljødirektoratet mener at dette vil bidra til å klargjøre roller og ansvar i forvaltningen av vassdraget.

Samtidig legges det i forskriftsutkastet § 6 tredje ledd, andre setning, opp til at TF, "etter avtale", skal kunne "tillegges offentligrettslige oppgaver". Det er uklart hva som ligger i "offentligrettslige oppgaver", og hva slags "avtale" som eventuelt skal ligge til grunn for å tildele TF slike oppgaver. Det er også uklart hvilket statlig organ som eventuelt skal kunne tildele TF slike oppgaver.

Vi antar at dette ikke dreier seg om tildeling av begrenset politimyndighet, som reguleres i politiloven § 20, eller tildeling av kontrollmyndighet gjennom tjenestekjøpsavtaler.

Vi antar at det dreier seg om delegering av myndighet, men er usikre på om lakse- og innlandsfiskloven § 6 eller annen lov gir tilstrekkelig hjemmel til slik delegering til et privat organ. Vi viser til ny forvaltningslov § 23, der det heter at *Delegering fra statlige forvaltningsorganer til uavhengige organer, private eller andre selvstendige rettssubjekter krever hjemmel i lov*. Samtidig sies det i lovforarbeidene at ... *det ikke nødvendigvis vil måtte stilles strenge krav til hvor klart adgangen til delegering må komme frem i den aktuelle loven. Dersom loven bygger på en forutsetning om at det skal være adgang til å delegere myndighet til uavhengige organer eller til private, vil det etter en konkret vurdering kunne være tilstrekkelig*, jf. Prop. 79 L (2024-2025), kapittel 10.

Miljødirektoratet mener at statlige myndigheter bør utøve offentlig myndighet i Tanavassdraget, slik det er i andre laksevassdrag i Norge. Dette sikrer faglig og kompetent myndighetsutøving, og vil ivareta en klar ansvars- og rollefordeling mellom TF og statlige myndigheter (se merknadene til § 14).

Dersom det er hjemmel til å tildele TF "offentligrettslige oppgaver" og dette skulle være ønskelig, bør det tydelig framgå i forskrift hvilke oppgaver dette er, hvem som kan tildele TF slike oppgaver, og eventuelt hvilket organ innad i TF som kan utøve oppgaven.

Merknader til § 14 (Innskrenkinger av fisket)

Forslag til ny § 14:

§ 14. Innskrenkning av fisket

Dersom hensynet til fiskebestandene eller utøvelsen av fisket tilsier det, kan Tanavassdragets fiskeforvaltning innskrenke adgangen til fisket ut over det som følger av regler gitt i eller i medhold av lov av 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. eller Avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget 30. september 2016 nr. 16.

Innskrenkningen kan gis virkning for alle eller for bestemte grupper i de norske sidevassdragene og på den nedre norske delen av vassdraget.

Tanavassdragets fiskeforvaltning kan på samme vilkår og i de samme områdene, begrense salget av fiskekort.

Bestemmelsen viderefører gjeldende tanaforskrift § 10. Bestemmelsen åpner for at TF kan innskrenke adgangen til fiske ut over det som følger av regler etter lakse- og innlandsfiskloven og avtalen mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget.

Ettersom TF i forskriften defineres som et privatrettslig organ, legger Miljødirektoratet til grunn at de innskrenkinger i fisket det er tenkt at TF skal kunne vedta i samsvar med tanaforskriften § 14, vil være privatrettslige regler. For å sikre et mest mulig helhetlig, tilgjengelig og kontrollerbart regelverk i Tanavassdraget, er det imidlertid en fordel at begrensninger i fisket som er nødvendige av hensyn til fiskebestanden, fastsettes av KLD i offentligrettslig forskrift.

Vi oppfatter at KLD har lagt til grunn at TF har hatt myndighet til å fastsette offentligrettslige fiskeregler med hjemmel i forskrift om fiske i norske sidevassdrag til Tanaelva, Anarjohka og Skiehccanjohka og forskrift om fiske i Tanavassdragets nedre norske del. Når TF blir definert som et privatrettslig organ, må det avklares om TF kan – og eventuelt skal - tildeles myndighet til å fastsette offentligrettslige fiskeregler, og hvilke fiskeregler dette i så fall skal være. Offentligrettslige fiskeregler må fastsettes i forskrift, og forvaltningsloven stiller en rekke krav som må følges når det utarbeides forskrifter, blant annet krav til utredning, høring, form og kunngjøring. Et forvaltningsorgan må ha det nødvendige apparatet og kompetansen til å kunne etterleve disse saksbehandlingsreglene. Miljødirektoratet mener at hensynet til

en faglig og kompetent myndighetsutøving tilsier at KLD fastsetter offentligrettslige fiskeregler i Tanavassdraget.

Det er Miljødirektoratet/SNO som fører kontroll med, håndhever og sanksjonerer brudd på offentligrettslige fiskeregler i Tanavassdraget i dag. Vi opplever at dette arbeidet er svært krevende, noe som blant annet skyldes at fiskereglene er dels offentligrettslige og dels privatrettslige, og at det generelt er vanskelig å få oversikt over hvilke regler som gjelder, og for hvilke arter, grupper av fiskere, deler av vassdraget etc. reglene gjelder.

At regelverket er vanskelig å kontrollere og håndheve er svært uheldig, særlig gitt den svake bestandssituasjonen for laksen i Tanavassdraget. Uklarhetene knyttet til hvilke regler som gjelder og hva disse går ut på, gjør det også svært krevende for Miljødirektoratet å skulle avgjøre saker med overtredelsesgebyr. Vi minner her om legalitetsprinsippet for straffesanksjoner, og viser særlig til vurderingen av klarhet i delegert lovgivning i NOU 2003:15 punkt 12.3.1. Disse utfordringene kommer i tillegg til at det i utgangspunktet er meget ressurskrevende å drive oppsynsvirksomhet i vassdraget, og at oppdagelsesrisikoen er lav.

Merknader til § 16 (Oppsyn)

Forslag til ny § 16:

§ 16. Oppsyn

Tanavassdragets fiskeforvaltning har ansvaret for og organiserer oppsyn med fisket. På riksgrensestrekningen skal oppsynet skje i samråd Statens naturoppsyn, som har hovedansvaret for oppsyn etter lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk.

Bestemmelsen viderefører gjeldende tanaforskrift § 12, med visse endringer. Bestemmelsen skaper tvil om SNOs rolle og ansvar knyttet til oppsyn med offentligrettslig regulering i Tanavassdraget, og bør derfor tas ut eller endres.

SNO har myndighet til å føre kontroll med at bestemmelser gitt i eller i medhold av lakse- og innlandsfiskloven og naturmangfoldloven overholdes i Tanavassdraget, jf. lov om statlig naturoppsyn § 2, jf. § 1. SNOs kontrollfullmakter er nedfelt i lov om statlig naturoppsyn § 3, lakse- og innlandsfiskloven § 42 andre ledd og naturmangfoldloven §§ 63-65.

TF har ikke hjemmel til å føre oppsyn med offentligrettslige regler etter naturoppsynsloven og naturmangfoldloven. TF har heller ikke begrenset politimyndighet. Om det finnes lovhjemmel til å tildele TF kontrollmyndighet etter lakse- og innlandsfiskloven er uklart (se over). Miljødirektoratet antar imidlertid at dette uansett ikke er aktuelt. TFs ansvar for (privatrettslig) oppsyn er allerede nevnt i forskriftsutkastet § 6 tredje ledd.

Merknader til § 18 (Utestenging fra fiske)

Forslag til ny § 18:

§ 18. Utestenging fra fiske

Ved brudd på bestemmelse gitt i denne forskriften eller i medhold av lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. eller Avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget av 30.

september 2016 kan Tanavassdragets fiskeforvaltning vedta at fiskerettshaver eller annen fisker skal utestenges fra fiske i Tanavassdraget for inntil to år. Ved gjentatt eller særlig grov overtredelse kan vedkommende utestenges for inntil fem år.

Bestemmelsen viderefører gjeldende tanaforskrift § 14. Miljødirektoratet kan ikke se at lakse- og innlandsfiskloven gir noen alminnelig hjemmel til å utestenge noen fra fiske i inntil to år ved brudd på bestemmelser gitt i medhold av lakse- og innlandsfiskloven. Lakse- og innlandsfiskloven § 43 andre ledd inneholder en hjemmel for departementet til å nekte registrering av redskaper for inntil to år av gangen, men dette gjelder kun registreringspliktige redskaper, dvs. andre redskaper enn stang, håndsnøre, dorg og oter. TF, som privatrettslig organ, vil uansett ikke kunne sanksjonere brudd på lakse- og innlandsfiskloven. TF kan imidlertid fastsette privatrettslige sanksjoner for brudd på TFs privatrettslige regler.